

ዳኞች፡ብርሃኑ አመነው

በዕውቀት በላይ

እንደሻው አዳነ

ሃይሉ ነጋሽ

እት-መት አሰፋ

አመልካች፡አቶ ሚሬሳ ኦብሳ

ተጠሪ፡ አቶ ፍቃዱ ደበሎ

መዝገቡ ለምርመራ የተቀጠረ በመሆኑ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ ድንበር ተላልፎ የተሰራ ግንባታ የሚመለከት ነው። በሰበር ፍርድ ቤት ከሳሽ የአሁኑ ተጠሪ ሲሆን የአሁኑ አመልካች ተከላሽ በመሆን ተከራክሯል። የተጠሪ ክስ ይዘት ባጭሩ አመልካች ከወሰን 50ሳ.ሜ በመራቅ ቤቱን መገንባት ሲገባው 75ሳ.ሜ ወደ ተጠሪ አስጠግቶ ግድግዳ በማቆሙ የቤቱ ፍሳሽ ወደ ተጠሪ ግድግዳ እየፈሰሰ የተጠሪን ግድግዳ አበላሽቷል በሚል አመልካች ግንባታውን እንዲያፈርስ እንዲወሰን ዳኝነት የጠየቀ ሲሆን አመልካች በበኩሉ በራሱ ይዞታ ላይ እንጂ በተጠሪ ይዞታ ላይ ግንባታ እንዳላደረገ በመግለጽ ክሱ ወድቅ እንዲደረግ ጠይቋል። ክርክሩን በመጀመሪያ የዳኝነት ስልጣን የተመለከተው የጎቡ ሰዩ ወረዳ ፍ/ቤት የግራቀኙን ማስረጃ ሰምቶ በተጠሪ በኩል ከቀረቡት ምስክሮች ሁለቱ አመልካች ድንበር አልፎ የሰራው ቤት ፍሳሽ የተጠሪ ግድግዳ ላይ የሚፈስ ስለመሆኑ ሲመሰክሩ ሁለት ምስክሮች ማን ድንበር እንዳለፈ እንደማያውቁ መስክረዋል። በአመልካች በኩል የቀረቡት

ምስክሮች አመልካች ድንበር አላለፈም በመካከላቸውም 1ሜትር ክፍት ቦታ አለ በማለት በመመስከራቸው ፍ/ቤቱ ለጉዳዩ አወሳሰን እንዲረዳ በባለሙያ ታይቶ ወጤት እንዲቀርብ ትእዛዝ ሰጥቶ የወረዳው የመሬት አስተዳደር ጽ/ቤት ባለሙያ አጣርቶ አመልካች ወደ ተጠሪ ይዞታ 9ሳ.ሜ በ13ሜ በማለፍ የገንባው ቆርቆሮ ፍሳሽ በተጠሪ ግድግዳ ላይ እየፈሰሰ ጉዳት ማድረሱን መግለጫ በመስጠቱ አመልካች ወሰን አልፎ የሰራውን እንዲያፈርስና በባለሙያ ተለክቶ1ሜ.በመራቅ እንዲገነባ በማለት ወሳኔ ሰጥቷል።አመልካች በዚህ ወሳኔ ቅር ተሰኝቶ ለምስራቅ ወለጋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት እና ለኦሚያ ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት እንደቅደም ተከተሉ ይግባኝ እና የሰበር አቤቱታ ያቀረበ ቢሆንም ተቀባይነት አላገኘም።

ለዚህ ሰበር ችሎት አቤቱታ የቀረበው በዚህ ላይ ሲሆን የአመልካች የሰበር አቤቱታ ይዘት ባጭሩ የግራቀኙ ምስክሮች ቃል ሲታይ የአመልካች ምስክሮች አመልካች ድንበር አለማለፉን ስለመመስከራቸው እና በባለሙያ ተለክቶ ከቀረበው ሪፖርት ይዘት ባላገናዘበ ሁኔታ የስር ፍርድ ቤት አመልካች1ሜ.ገብቶ እንዲገነባ በማለት የሰጠው ወሳኔ በተጠሪ ከተጠየቀው ዳኝነት ወጪ ነው በሚል ምክንያት ወሳኔው እንዲታረም ጠይቋል።የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮ የስር ፍርድ ቤት ወሳኔ በተጠሪ በኩል በተጠየቀው ዳኝነት መሰረት የተወሰነ መሆን አለመሆኑን ለመመርመር እንዲቻል ጭብጥ ተይዞ ተጠሪ መልስ እንዲሰጥ ተደርጓል።በተጠሪ በኩል የቀረበው መልስ ባጭሩ በከተማ ፕላን መሰረት በመኖሪያ ቤት መካከል ያለው ርቀት 50ሳ.ሜ መሆኑ የሚታወቅ ስለመሆኑና አመልካች 75ሳ.ሜ ወደ ተጠሪ ግድግዳ ተጠግቶ በመስራቱ በድምሩ ከ1ሜ በላይ ስለሚሆን የስር ፍርድ ቤት ወሳኔ ተገቢ ነው በማለት ተከራክሯል።አመልካች በመልስ መልሱ ላይ ክርክር የተነሳበት ይዞታ የገጠር መንደር ስለሆነ በከተማ ፕላን መሰረት ሊታይ አይገባም በማለት የተጠሪ ክርክር ወድቅ እንዲደረግ ጠይቋል።

የጉዳዩ አመጣጥ እና የግራቀኙ ክርክር ይዘት ከላይ ባጭሩ ከላይ የተገለጸ ሲሆን እኛም የግራቀኙን ክርክር የስር ፍርድ ቤት ወሳኔ እና ጉዳዩ ለሰበር ያስቀርባል ሲባል የተያዘውን ጭብጥ መሰረት በማድረግ አግባብነት ካለው ህግ ጋር በማገናዘብ መርምረናል።መዝገቡን እንደመረመርነው አመልካችና ተጠሪ በይዞታቸው በድንበር የሚዋሰኑ መሆኑ አከራካሪ አይደለም ።ተጠሪ ክስ ያቀረበው ከአመልካች በሚዋሰንበት

በምስራቅ በኩል አመልካች 50ሳ.ሜ ወደ ራሱ ይዞታ ገብቶ ግንባታ ማድረግ እየተገባው 75ሳ.ሜ ወደ ተጠሪ ይዞታ ገብቶ በመገንባቱ ከአመልካች ቆርቆሮ ጣሪያ ላይ የሚፈሰው ፍሳሽ በተጠሪ ግድግዳ ላይ እየፈሰሰ ጉዳት ስላደረሰ ይህንኑ እንዲያፈርስ ዳኝነት የጠየቀ ሲሆን አመልካች ወደ ተጠሪ ይዞታ አልገባሁም በማለት የተከራከረ ቢሆንም ከግራቀኙ ምስክሮች ቃል ባሻገር የባለሙያ መግለጫ እንዳረጋገጠው አመልካች 9ሳ.ሜ ስፋት በ13ሜትር ቁመት ወደ ተጠሪ ይዞታ ገብቶ የገነባ ስለመሆኑና ከቤቱ ጣሪያ የሚወርደው ፍሳሽ የተጠሪ ግድግዳ ላይ እንደሚፈስና ጉዳት እንዳደረሰ ተገልጧል።

ግራቀኙ የሚከራከሩበት ይዞታ የገጠር መሬት ይዞታ ሆኖ የመኖሪያ መንደር ላይ የተገነባ ቤት ወሰን አጠቃቀም የሚመለከት ስለመሆኑ ከክርክሩ መገንዘብ ተችሏል።ስለሆነም ክርክር የተነሳበት ይዞታና ቤት የሚገኝበት ቦታ በከተማ አስተዳደር የተዋቀረ ባለመሆኑ ጉዳዩ በከተማ አስተዳደር ፕላን መሰረት የሚታይ ባይሆንም በፍ/ብ/ህጉ ስለንብረት አጠቃቀም መብትና ግደታዎች የተደነገገውን ተመርኩዞ እልባት መስጠት የሚገባ እንደሆነ እንገነዘባለን።በዚሁ አግባብ በፍ/ብ/ህግ አንቀጽ 1204 እና 1205 ላይ እንደተደነገገው ባለሀብቱ ሀብቱን በሚገባ ለመገልገል ሰፊ መብት ያለው ቢሆንም በህግ የተጣሉ ገደቦች እንደተጠበቁ ስለመሆኑ ያሥነገዘባል።ከእነዚህ ገደቦች አንዱ በፍ/ብ/ህጉ አንቀጽ 1225/1/ ላይ እንደተመለከተው ባለሀብቱ በሀብቱ በሚገልገልበት ጊዜ የጎረቤቱ ርስት ጥቅም የሚቀንስበትን ወይም የሚጎዳበትን ማንኛውንም ከመጠን ያለፈ ነገር ከመስራት መጠበቅ እንደሚገባ ያስገድዳል።

በዚህ መዝገብ በተያዘው ጉዳይ አመልካች ወሰን በማለፍ ከገነባው ቤት ቆርቆሮ /ጣሪያ/ ላይ የሚፈሰው ፍሳሽ የተጠሪ ግድግዳ ላይ እየፈሰሰ ጉዳት ማድረሱ በስር ፍርድ ቤት በባለሙያ ታይቶ የተረጋገጠ ስለመሆኑ መዝገቡ ያሥረዳል።ስለሆነም ይህ የአመልካች ድርጊት የተጠሪ ንብረት አጠቃቀም ላይ ጉዳት ያደረሰ በመሆኑ የተጠሪ የዳኝነት ጥያቄ የህግ መሰረት ያለው ነው።ከዚህ ቀጥሎ መታየት ያለበት ጉዳይ የስር ፍ/ቤት ወሳኔ ተጠሪ የጠየቀው ዳኝነት እና በማስረጃ የተረጋገጠውን መሰረት ያደረገ መሆን አለመሆኑን የሚመለከት ነው።በመሰረቱ ዳኝነት ሊሰጥ የሚገባው ከሳሽ ወገን በግልጽ ዳኝነት በጠየቀበት አግባብ እና በተከሳሽ እምነት ወይም በማስረጃ በተረጋገጠ ልክ መሆን እንዳለበት የፍ/ብ/ስ/ስ ህግ አንቀጽ 182፣224፣234፣242 እና 273 ድንጋጌዎች

ይዘት ያስገነዝባሉ።ስለሆነም በዚህ መዝገብ በተያዘው ክርክር ተጠሪ ክስ ያቀረበው አመልካች 75 ሳ/ሜ ወደ ተጠሪ ይዞታ ገብቶ የደረገውን ግንባታ እንዲያፈርስ በሚል ዳኝነት የጠየቀ ሲሆን አመልካች ወደ ተጠሪ ይዞታ አልገባሁም በሚል የተከራከረ ሲሆን አመልካች በራሱ ይዞታ ላይ የገነባው ቤት ጣሪያ ወደ ተጠሪ ይዞታ ወሰን አልፎ የገባው 9ሳ.ሜ ስፋት በ13ሜ.ቁመት መሆኑ በማስረጃ የተረጋገጠ ስለሆነ ፍርድ ቤቱ በዚህ ልክ ወሳኔ መስጠት እየተገባ የስር ፍርድ ቤት አመልካች ቤቱን አፍርሶ አንድ ሜትር ገብቶ እንዲሰራ ሲል የሰጠው ወሳኔ በተጠሪው ከተጠየቀው ዳኝነት ወጪ በመሆኑና ከፍ/ብ/ስ/ስ ህግ አንቀጽ 182/1/ድንጋጌ የሚጻፈር በመሆኑ ሊታረም ይገባል ብለናል።በዚህ አግባብ ተከታዩን ወሳኔ ሰጥተናል።

ወሳኔ

1ኛ/የጎብ ሳዩ ወረዳ ፍ/ቤት በመ/ቁ11244 ላይ በ26/03/2010 ዓ.ም የሰጠው ፍርድ ይህንኑ በማጽናት የምስራቅ ወለጋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት እና የኦሮሚያ ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት እንደቅደም ተከተል በመ/ቁ 46059 እና 277027 ላይ የሰጡት ትእዛዝ በፍ/ብ/ስ/ስ/ህግ ቁ/348/1/መሰረት ተሻሻሏል።

2ኛ/አመልካች የተጠሪ ይዞታ ላይ ወሰን አልፎ የሰራው ቤት 9ሳ.ሜ.ስፋት በ13ሜ.ቁመት ያለአግባብ ወደ ተጠሪ ይዞታ የገባ ስለመሆኑ በባለሙያ በተረጋገጠው መሰረት ባለሙያ ባለበት ተለክቶ በዚህ ልክ ወሰኑን ያለፈውን ግንባታ እንዲያፈርስ በማለት ወስነናል።

3ኛ/በዚህ ችሎት ተሻሽሎ በተወሰነው መሰረት እንዲያስፈጽም ለጎብ ሳዩ ወረዳው ፍ/ቤት ግልባጭ ይተላለፍ ብለናል።ይጻፍ።

4ኛ/በዚህ ፍ/ቤት ለተደረገው ክርክር ወጪና ኪሳራ ግራቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

መዝገቡ ተዘግቷል ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።